

4. Попадич О. Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 2013. – № 1. – С. 175–182.

5. Пиралова О. Ф. Теоретические основы оптимизации обучения профессиональным дисциплинам в условиях современного технического вуза: монография. – М.: Академия Естествознания, 2011. – 195 с.

6. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посібник / О. М. Пехота, В. Д. Будак, А. М. Старева та ін.; за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти. – К.: А. С. К., 2003. – 240 с.

7. Серьожникова Р. К., Пархоменко Н. Д., Яковицька Л. С. Основи психології і педагогіки: навч. посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 243 с.

8. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. – Одеса: Пальміра, 2006. – 364 с.

9. Чайка О. В. Підготовка майбутніх учителів-філологів до організації позакласної творчої діяльності учнів загальноосвітніх закладів. – Дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти. Педагогічні науки.» – Одеса, 2018. – 332 с.

10. Шмоніна Т. А. Сучасні підходи до розуміння поняття «Педагогічні умови» // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон: ХДУ, 2011. – Вип. 59. – С. 65–69.

Калагурка Х.І.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Ф. НАУМЕНКО ПРО ОСВІТНЮ ПРАЦЮ Ю. ФЕДЬКОВИЧА

З-поміж усієї багатогранної науково-педагогічної спадщини Ф. Науменка, видатного українського педагога і організатора освітнього процесу, варто виокремити історико-педагогічний доробок, який за кількістю досліджень, що побачили світ, і тих, що залишилися у рукописах, на сьогодні є найчисленніший. Дослідник схилився до думки, що через знання історії, ідей видатних українців, які жили і творили на благо українського народу, можна виховати національно свідому націю, ідейних українців, охочих до саморозвитку і самоосвіти.

На тлі загальної характеристики історико-педагогічного процесу в Україні Ф. Науменко вбачав за необхідне звернути увагу на стан шкільництва буковинського краю, який понад півтисячі років зазнавав всіляких політичних, економічних та культурних утисків, але завжди залишався невід'ємною частиною української історії, «історії його боротьби за свою незалежність, свою державність, за свою історичну місію, яка випала на його долю» [6, арк. 4].

У приватному архіві вченого зберігаються невеликі за обсягом рукописи з поміткою «виписки-нотатки», серед яких знаходимо записки про топонімічні назви Буковини та Дунаю, їхню інтерпретацію в науковій літературі тощо [7, арк. 1–19]. Особливий науковий інтерес львівський дослідник виявив до перебігу культурно-освітнього життя на Буковині наприкінці XVIII–XIX ст.,

періоду національного пробудження буковинських українців, активізації громадсько-освітнього руху. Зокрема, вчений проаналізував зміст першої в краю української газети «Буковина», на сторінках якої висвітлювалися різноманітні проблеми життя українства Буковини, друкувалися відомі українські письменники і громадські діячі – Б. Грінченко, О. Кобилянська, О. Маковей, Леся Українка та ін. [4, арк. 1–4]. Ймовірно, зібрані матеріали мали скласти джерельну базу його більш розлогої наукової розвідки з історії освіти Буковини.

Зародження процесів національно-культурного відродження на Буковині Ф. Науменко уособлював з діяльністю відомого письменника й культурно-освітнього діяча Ю. Федьковича. Вченому імпонувала ця постать, яка жила серед народу, бачила всю його злиденність і переймалася долею рідного краю [5, арк. 6]. З-поміж усього освітньо-педагогічного доробку буковинського просвітителя дослідник найперше відзначив його внесок у розвиток народної школи. Зокрема, детальний акцент зробив на «Букварі для господарських діточок на Буковині», який був підготовлений у 60-х роках ХІХ ст. і написаний живою українською мовою із використанням нового фонетичного правопису [3, арк. 4]. У статті «Буквар Юрія Федьковича» Ф. Науменко у співавторстві з В. Лавривим здійснили детальний аналіз цієї праці. Дослідники зауважили вдалий підбір та змістове наповнення текстів, що відповідали рівню розвитку та соціальному досвіду дітей, яким власне і була адресована ця навчальна книга, дали високу оцінку авторським оповіданням на морально-етичні теми, що несли великий заряд любові до рідного краю і свого народу [3, арк. 6].

У рецензії на цю працю львівський науковець С. Сухорський, на нашу думку, об'єктивно зазначив, що автори розкрили майже невідому сторінку з історії шкільництва буковинського краю [3, арк. 13].

Ф. Науменко виокремив такий важливий напрям освітньої праці Ю. Федьковича, як діяльність у 1869–1872 рр. на посаді шкільного інспектора Вижницького повіту, де особливо розкрився його талант як організатора і натхненника освітньої праці для народних мас. Дослідник акцентує увагу на історико-педагогічній цінності інспекторських звітів Ю. Федьковича, у яких на фактологічному матеріалі змальовано жалюгідне становище сільських шкіл, порушено питання їхнього забезпечення навчальною літературою, успішності учнів, проаналізовано роботу місцевих шкільних рад, гостро заактуалізовано проблему професійної освіти учителів, місії народного вчителя у справі народної просвіти. «Та увага, – писав Ф. Науменко, – яку Юрій Федькович, як інспектор, приділяв вчителям своїх шкіл, свідчить, що він повністю усвідомлював ту залежність, яка існує між рівнем педагогічної культури, моральної, національної, взагалі соціальної зрілості педагогів [...], зрілості всього українського населення Буковини» [1, арк. 413].

У науково-педагогічній спадщині вченого висвітлено літературну діяльність будителя національного духу Буковини. У статті «Талановитий український письменник і прогресивний педагог», приуроченій 125-й річниці з дня народження Ю. Федьковича, він звернув увагу на його багату художню творчість, яку зачисляв до кращих надбань української класичної літератури.

Федір Науменко справедливо зауважив, що для буковинського просвітителя слово було тією зброєю, через яку він звертався до свого народу, показував його пережиття і долю [2, арк. 1].

Загалом, науковий інтерес Ф. Науменка до життя та діяльності Ю. Федьковича слід розцінювати як цінний внесок у дослідження цієї непересічної персоналії.

Список використаних джерел:

1. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 36. Федір Науменко. Студії з питань історії української педагогіки, 447 арк.

2. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 205. Науменко Ф. І. «Талановитий український письменник і прогресивний педагог (до 125-річчя з дня народження)» – стаття про творчий шлях Ю. Федьковича ; дод. копії архівних документів (звітів інспекції шкіл м. Чернівців) за 1869–1872 рр., 30 арк.

3. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 206. Науменко Ф. І., Лаврів В. «Буквар Юрія Федьковича», 12 арк.

4. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 247. Науменко Ф. І. Про газету «Буковина» – виписки, нотатки, 4 арк.

5. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 248. Науменко Ф. І. Про асиміляційну політику щодо українців у Буковині за часів Австрії у шкільництві і протистояння їй. Нотатки до розвідки, 16.

6. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 249, Науменко Ф. І. Витяги з різних джерел, що стосуються українців на Буковині, 10.

7. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 254. Науменко Ф. І. Топонімічні нотатки і виписки. Зокрема про назву «Буковина», «Дунай», 19 арк.

Карпова Л.Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент, директор,
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації*

ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Аналіз науково-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що активні дослідження компетентностей в освіті були запроваджені на початку ХХІ століття в контексті компетентнісного підходу. Він став предметом вивчення наступних науковців з педагогіки: Н. Бібік, О. Бондаренко, І. Веретенко, М. Докторович, М. Дрожжина, І. Зверєва, Н. Кабусь, Н. Копняк,